

Mida ja kuidas planeerib
keskvalitsus ja ministeerium
hariduse valdkonnas? Kuidas
kavandatakse poliitikaid? Kuidas
sellest on kasu omavalitsusel?

Janar Holm, HTM kantsler

Millest HTM lähtub

- A(s)jakohane teave ja olukorra analüüs
- Strateegiate, tegevuskavade sidusus, prioritseeritud eesmärgid
- Osalus – huvirühmade seisukohtade arvestamine
- Realistlik rakenduskava, mille täitmist seiratakse
- Õigusaktide asjakohasus
- Side eelarvega
- Mõju analüüs: olulised indikaatorid, mille täitmist jälgitakse

Haridus- ja Teadusministeeriumi tegevusvaldkonnad

- **1. Haridusvaldkond**, mis hõlmab:
 - - alusharidust, põhiharidust (1.-9. klass) ja üldkeskharidust (10.-12. klass);
 - - kutseharidust (sh kutsekeskharidust);
 - - täiskasvanuharidust;
 - - kõrgharidust;
 - - õpetajakoolitust.
- **2. Keelevaldkond**
- **3. Noortevaldkond**
- **4. Teadus- ja arendustegevuse valdkond**
- **5. Arhiivindus**

HTMi tegevusvaldkondade visioonid

- Haridus: Õpe on kõrgetasemeline ning igaühel on võrdsed võimalused võimete- ja huvikohaseks elukestvaks õppeks.
- Keel: Eesti keel on pidevalt arenev kultuurkeel ja Eestis väärtustatakse mitmekeelsust.
- Noored: Noorsootöö toetab noore isiksuse kujunemist.
- Teadus- ja arendustegevus: Teadus- ja arendustegevus on kvaliteetne ning jätkusuutlik.
- Arhiivindus: Tagada dokumentide hindamine, arhivaalide kogumine ja säilitamine ja võimaldada neile juurdepääs.
- Haridus- ja Teadusministeeriumi valitsemisala arengukavas „Tark ja tegus rahvas” püstitatud valdkondlike eesmärkide edukas täitmine hästitoimiva ja kompetentse organisatsiooni toel.

Haridusvaldkonna kavandamise avaram raamistik (1)

A. Siseriiklikud strateegiad ja programmid:

- Valitsusliidu programm aastateks 2012-2015,
- [Riiklik struktuurivahendite kasutamise strateegia](#) 2007-2013 ja selle valdkondlikud rakenduskavad,
- konkurentsivõime kava 'Eesti 2020',
- Strateegia 'Säästev Eesti 21',
- Riigi eelarvestrateegia aastateks 2012-2015,
- Stabiilsusprogramm 2011.
- Rahvuskaaslaste programm 2009-2013,
- Riiklik programm Eesti ühiskonna väärtusarendus 2009-2013,
- Hõimurahvaste programm
- III Riiklik abiprogramm uurali (soome-ugri ja samojeedi) põlisrahvaste keelte ja kultuuri toetuseks 2010-2014,
- Riiklik programm Eesti lõimumiskava 2008-2013
- Kultuuripoliitika arengusuunad 2012-2020
- Üleriigiline planeering 2012-2025
- ...

Haridusvaldkonna kavandamise avaram raamistik (2)

B. Rahvusvahelised strateegiad ja suunised

- Lissaboni strateegia ja selle rakendused, Euroopa Ühenduse strateegilised suunised 2007-2013,
- UNESCO säästvat arengut toetav haridusstrateegia,
- Euroopa Parlamendi ja Nõukogu soovitused Euroopa kvalifikatsiooniraamistiku loomise kohta elukestva õppe valdkonnas (EQF), kvaliteeditagamise kohta kutsehariduses (EQAVET) ja kutsehariduse arvestuspunkti kasutuselevõtmiseks (ECVET),
- Euroopa Parlamendi ja Nõukogu soovitus võtmepädevuste kohta elukestvas õppes,
- Keelte õppimise ja keelelise mitmekesisuse edendamise tegevuskava,
- Bologna deklaratsioon ja protsessiga seotud hilisemad kommünikeed (Prahas 2001, Berliinis 2003, Bergenis 2005, Londonis 2007, Leuvenis/Louvain-la-Neuves 2009),
- Euroopa noortevaldkonna uuendatud koostööraamistik 2010-2018,
- Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus, millega kehtestatakse ühissätted ühisesse strateegilisse raamistikku kuuluvate fondide kohta ja nähakse ette üldsätted Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfondi ja Ühtekuuluvusfondi kohta.

Haridusvaldkonna kavandamise raamistik (3)

- Kopenhaageni deklaratsioon,
- Maastrichti kommünikee,
- Helsinki kommünikee,
- Brügge kommunikee,
- EK noortepoliitika Valge Raamat,
- EL Teadus- ja arendustegevuse 7. raamprogramm,
- EL Konkurentsivõime ja innovatsiooni raamprogramm,
- Euroopa Teadusruumi Roheline Raamat,
- Karjääriteenuste resolutsioon ja
- Elukestva Õppe programm.

Kõige olulisemad indikaatorid, mida planeerimisel jälgime

Aastaks 2020 seatud tähistest on kõige tähtsamat järgmised:

- vähemalt 95% lastest vanuses 4 aastat kuni koolikohustuse ea alguseni (Eestis 4–6-aastased) peaksid osalema alushariduses;
- madala funktsionaalse lugemisoskuse, matemaatilise ja loodusteadusliku kirjaoskusega 15-aastaseid noori peaks olema alla 15% vanusegrupist (PISA uuringu põhjal);
- madala haridustasemega (s.o põhiharidusega või alla selle) mitteõppivaid noori oleks alla 10% (18-24-aastaste vanusegrupis);
- noorte (15-24) töötuse määra vähendamine;
- vähemalt 40% 30–34-aastastest noortest peaks olema III taseme haridus;
- vähemalt 15% täiskasvanutest vanuses 25–64 aastat osaleks elukestvas õppes;
- teadus- ja arendustegevuse intensiivsus (osakaal SKPst%);
- täiskasvanute (25-64-aastased) elukestvas õppes osalemine.

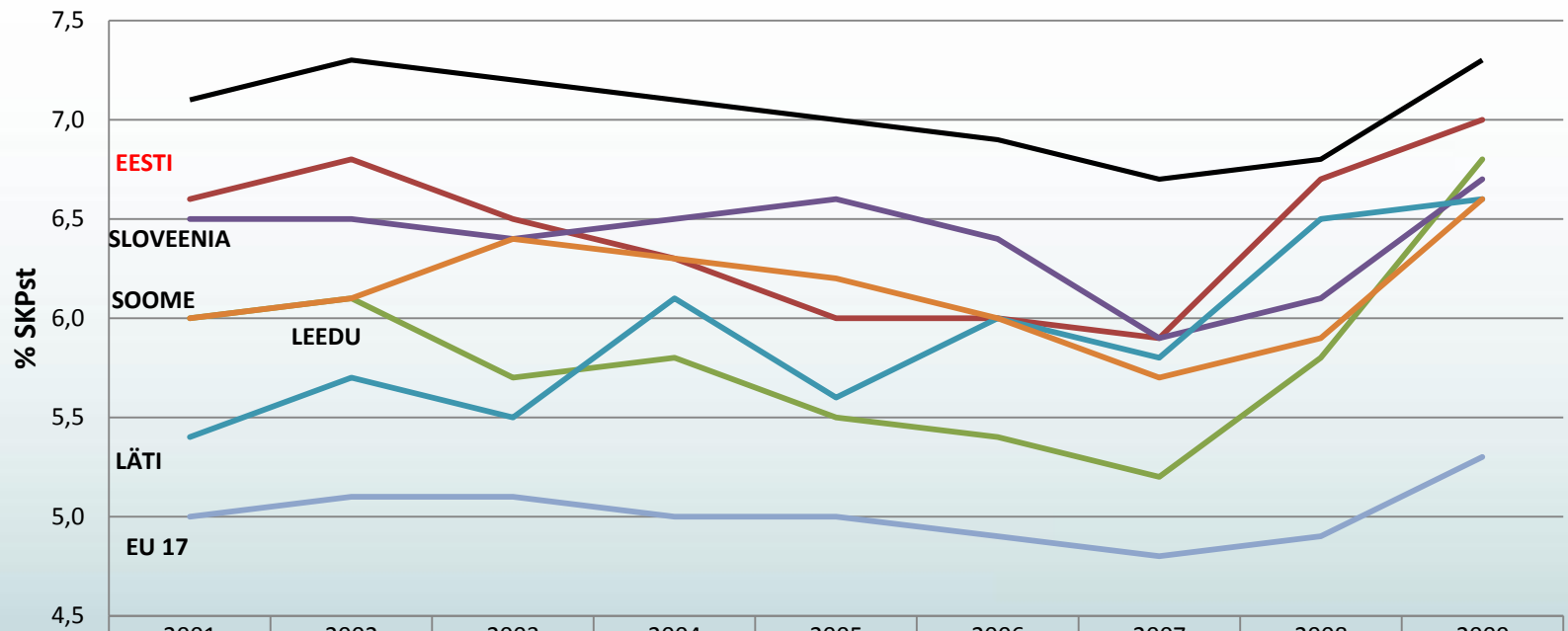
Tänane reaalsus elik vajadused ja võimalused

- Üldharidussüsteemi arengukava aastateks 2007-2013;
- Eesti kutseharidussüsteemi arengukava aastateks 2009-2013;
- Eesti kõrgharidusstrateegia aastateks 2006-2015;
- Eesti kõrghariduse rahvusvahelistumise strateegia aastateks 2006–2015;
- Täiskasvanuhariduse arengukava aastateks 2009-2013;
- Eesti õpetajahariduse strateegia 2009-2013;
- Eesti e-õppe strateegia kutse- ja kõrghariduses 2007-2012;
- Eesti infoühiskonna arengukava aastani 2013.
- Eesti keele arengukava 2011-2017,
- Eesti võõrkeelte strateegia 2009-2015
- Noorsootöö strateegia 2006-2013,

HTMI valitsemisala nelja aasta tegevuskava „Tark ja tegus rahvas“

RES ja aastane riigieelarve

Valitsussektori hariduskulude osatähtsus SKP-st, võrdlus lähiriikidega

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
— Rootsi	7,1	7,3	7,2	7,1	7,0	6,9	6,7	6,8	7,3
— Eesti	6,6	6,8	6,5	6,3	6,0	6,0	5,9	6,7	7,0
— Leedu	6,0	6,1	5,7	5,8	5,5	5,4	5,2	5,8	6,8
— Sloveenia	6,5	6,5	6,4	6,5	6,6	6,4	5,9	6,1	6,7
— Läti	5,4	5,7	5,5	6,1	5,6	6,0	5,8	6,5	6,6
— Soome	6,0	6,1	6,4	6,3	6,2	6,0	5,7	5,9	6,6
— EU 17	5,0	5,1	5,1	5,0	5,0	4,9	4,8	4,9	5,3

Planeerimise 2012-2020 tähised

- Terviklik strateegiline planeerimise süsteem
 - Strateegia, mis koondab eesmärke ja loob aluse haridusvaldkonna tegevussuundade detailsemaks planeerimiseks
 - On pikaajaline
 - Sätestab:
 - arengukavade koostamise volitusnormid
 - rahastamise printsiibid

Strateegilised dokumendid

- EL suunal oodatavad:
 - innovatsioonistrateegia
 - kooli poolelijätmise vähendamise strateegia
 - kolmanda taseme hariduse riiklik strateegia
 - elukestva õppe poliitikaraamistik
 - vaesuse vähendamise riiklik strateegia
 - riiklik romade kaasamise strateegia
- Siseriiklikult:
 - EE 2020 reformikava
 - Stabiilsusprogramm 2012
 - RES 2013-2016
 - TAI strateegia
 - Hariduse, noorte ja keelevaldkonna strateegia

Elukestva õppe poliitikaraamistik peaks kavandama konkreetsed lahendusteel järgmistes suundades

- **Elukestva õppe süsteemi terviklik strateegiline kavandamine ja juhtimine** riigi, kodanikuühiskonna ja erasektori koostöös.
- **Haridusasutuste võrgu korrastamine** ning õppekohtade olemasolu viimine vastavusse inimeste ja ühiskonna vajadustega.
- Elukestva õppe võimalustele **õiglast juurdepääsu kindlustava ning õppekvaliteeti toetava ökonoomse rahastamismudeli rakendamine.**
- **Põhikooli- ja gümnaasiumiseaduses sätestatu tegelik ellurakendamine,** liikumaks isiksusekeskse, loovust ning innovaativisust arendava õpikäsituse poole.
- **Infotehnoloogia võimaluste süsteemne rakendamine** elukestva õppe sisu ja vormi arendamisel, arvestades Eesti kui e-riigi võimalusi ja väljakutseid.
- **Õpetajakoolituse ning õpetaja töö hindamise ja tasustamise vastavusse viimine tänapäevase õpikäsitusega** ning õpetaja uue rolliga.
- **Elukestva õppe süsteemi ja tööturu parem sidustamine.**